

PODATKI ZA DELOVANJE OMREŽJA

1

VSEBINA

- ✘ imeniška storitev
- ✘ standard X.500
- ✘ LDAP

2

IMENIŠKA STORITEV

- ✘ imenik ali mapa (*directory service*)
- ✘ v mapi so združeni posamezni prilastki (*attribute*)
  - + mape vsebujejo prilastke različnih tipov – poseben tip je zopet mapa; imeniška struktura je hierarhična
  - + nekateri prilastki so obvezni, nekateri dovoljeni
- ✘ struktura imenikov in prilastkov v njih definira **shemo**

3

PRILASTKI

- ✘ vsak prilastek ima svoje ime
- ✘ v isti mapi imamo lahko več prilastkov z istim imenom, a z različnimi vrednostmi – prim. s podatkovno strukturo slovar
- ✘ ista imena v različnih mapah predstavljajo različne prilastke
  - + primer: v Javi a.b.c ni enako a.c.c
  - + **izziv: Kje smo to že srečali?**

4

PREDMETI IN IMENSKI PROSTOR

- ✘ predmeti ali objekti (*objects* tudi včasih *entries*) so dejanske vrednosti, ki jih hrani imeniška struktura glede na definirano shemo
- ✘ predmeti, ki so vstavljeni v imenik, so v vsebovalniku (*container*)
- ✘ vsi predmeti v vsebovalniku so v istem imenskem prostoru (*namespace*)
  - + vsebovalnik je podobna struktura kot slovar

5

IMENSKI PROSTOR IN RAZLIKOVANJE

- ✘ predmeti v imenskem prostoru so ponovno hierarhično oblikovani
- ✘ predmete moramo med seboj razlikovati
  - + način razlikovanja je del **načrtovanja** imenika
  - + za razlikovanje moramo uporabiti pravila, ki določajo enolično in nedvoumno ime
- ✘ **predmeti »živijo« v imenskem prostoru in ne v vsebovalniku**

6

RAZLIKOVANJE PREDMETOV

- ✘ ime, po katerem razlikujemo predmete, imenujemo **razločevalno ime** (*distinguished name*)
- ✘ razločevalno ime je lahko absolutno ali relativno – glede na hierarhijo imenikov
- ✘ razločevalno ime (običajno) **ni shranjeno** v imeniški strukturi, ampak je definirano s pravili

7

RAZLIKOVANJE PREDMETOV

- ✘ primer – EDUROAM:
dn: dc=fakulteta,dc=univerza,dc=si
 objectClass: top
 objectClass: dcObject
 objectClass: organization
 dc: es-kranj
 o: Fakulteta in Univerza

8

IMENSKI PROSTOR IN UPRAVLJANJE

- ✘ vsebino imenskega prostora lahko:
  - + porazdelimo med različne strežnike (*distribution*) – porazdeljena imeniška storitev
  - + prepisemo še na drug strežnik (*replication*) – z vsebino imenskega prostora še vedno upravlja izvorni strežnik

9

PODATKOVNE BAZE IN IMENIŠKE STORITVE

- ✘ običajna, relacijska, podatkovna baza je organizirana v tabelah
- ✘ v imeniški strukturi imamo tudi prilastke, ki pa so:
  - + obvezni – podobno podatkovnim bazam
  - + neobvezni – na nek način *null* vrednosti v bazah
  - + se lahko ponovijo
- + prilastki in njihova struktura so standardizirani (IANA)
- + predmeti so razvrščeni v imenske prostore, pri čemer posamezen predmet podeduje vse lastnosti starša

10

DNS STORITEV

- ✘ dejansko je DNS imeniška storitev
  - + **obvezno: poiščite RFC ter ga preberite – literatura**
- ✘ imenski prostor določa FQN (*fully qualified name*)
- ✘ prilastki določajo storitve v imenskem prostoru
- ✘ pojem dedovanja ni izkoriščen

TYPE	meaning
A	a host address
NS	an authoritative name server
MD	a mail destination (Obsolete - use MX)
MF	a mail forwarder (Obsolete - use MX)
CNAME	the canonical name for an alias
SOA	marks the start of a zone of authority
MB	a mailbox domain name (EXPERIMENTAL)
MG	a mail group member (EXPERIMENTAL)
MR	a mail census domain name (EXPERIMENTAL)
NULL	a null RR (EXPERIMENTAL)
WKS	a well known service description
PTR	a domain name pointer
HINFO	host information
MINFO	mailbox or mail list information
MX	mail exchange
TXT	text strings

11

PROGRAMSKA OPREMA

- ✘ na FreeBSD named
- ✘ konfiguracija v /etc/named/*
  - + **izziv: namestite DNS strežnik za svojo lastno domeno in ga skonfigurirajte**

```

$ORIGIN brodnik.name.
@ SOA      Svarun      hostmaster (
        2007012002 ; Serial      - YMMDD
        10800    ; Refresh   of cache (in seconds)
        3600     ; Retry     interval for refresh
        1814400 ; Expire    of secondary copy
        86400   ; Default  minimum expiration time
)
@ IN      NS          Svarun
;
;
Svarun IN      A          193.77.156.167
Svarun IN      HINFO     1586      FreeBSD
;
;----- [ strežniški alias ] -----
;
Posta   IN      CNAME     Svarun
@ IN      MX          50      Posta
WWW IN    CNAME     Svarun
    
```

12

STANDARD X.500

- ✘ za podrobnejši opis glej:
  - http://www.x500standard.com/
- ✘ dejansko družina standardov
  - + primer: X.509 je bil osnova za SPKI
  - + **izziv: poiščite RFC za SPKI in kakšna je povezava med SPKI in X.509.**
  - + **obvezno: poiščite na spletu kako je definiran certifikat v X.509 ter ga primerjajte s certifikatom v SPKI.**
- ✘ za delovanje poštnega sistema v X standardu (X.400) je bila potrebna imeniška struktura

13

STANDARD X.500 (NADALJ.)

- ✘ sestoji iz 4 protokolov
  - + protokol za dostop do imeniške strukture – operacije nad strukturo: *Bind, Read, List, Search, Compare, Modify, Add, Delete* in *ModifyRDN*
- ✘ standard definira imenski prostor in v njem se nahajajo predmeti
- ✘ vsak predmet je določen s svojim razločevalnim imenom
- ✘ predmet ima lahko eno ali več (tudi ponavljajočih) vrednosti prilastkov
- ✘ imeniška struktura sestoji iz enega samega imenika
  - + posamezne dele imenika poslužujejo različni strežniki

14

LDAP – LIGHTWEIGHT DIRECTORY ACCESS PROTOCOL

- ✘ Opisan v RFC-jih 4510 – 4519
  - + RFC 4510: imenik in pregled za ostale RFCje
  - + RFC 4511, *Lightweight Directory Access Protocol (LDAP): The Protocol*: protokol komunikacije
  - + RFC 4512, *Lightweight Directory Access Protocol (LDAP): Directory Information Models*: opis imeniške strukture, sheme, prilastki, razredi
  - + **izziv: poiščite RFC4511 in RFC4512 in ju preberite. Kako se povezujeta med seboj?**
- ✘ *RFC 4513 - LDAP: Authentication Methods and Security Mechanisms*
- ✘ *RFC 4514 - LDAP: String Representation of Distinguished Names*
- ✘ *RFC 4515 - LDAP: String Representation of Search Filters*
- ✘ *RFC 4516 - LDAP: Uniform Resource Locator*
- ✘ *RFC 4517 - LDAP: Syntaxes and Matching Rules*
- ✘ *RFC 4518 - LDAP: Internationalized String Preparation*
- ✘ *RFC 4519 - LDAP: Schema for User Applications*

15

LDAP – LIGHTWEIGHT DIRECTORY ACCESS PROTOCOL

- ✗ obstaja dve inačici: v2 in v3
- ✗ v2 je definirana v RFC1777-1779
  - + v2 je umaknjena iz uporabe (RFC 3494 – Lightweight Directory Access Protocol version 2 (LDAPv2) to Historic Status)
- ✗ dopolnitve za v3 so definirane v kopici RFCjev
  - + **obvezno: v čem se inačica tri razlikuje od inačice dve?**

16

LDAP

- ✗ LDAP je predvsem protokol za komunikacijo, ki pa upošteva metashemo shranjenih podatkov
- ✗ kako se podatki shranjujejo pri strežniku, protokol ne določa
- ✗ različne implementacije: *OpenLDAP*, *ActiveDirectory*, ...

17

LDAP – PROTOKOL

- ✗ odjemalec prične komunikacijo s strežnikom na dobro poznanih vratih
- ✗ na voljo ima nekaj ukazov (RFC 4511):
  - + *start TLS* – preklop na TSL/SSL način komunikacije (druga možnost je namestitev strežnika na drugih vratih in izvajanje celotne komunikacije prek SSL protokola – *ldaps*)
  - + **izziv: katera so vrata za ldap protokol in katera za ldaps?**

18

LDAP – PROTOKOL

- ✘ ukazi, nadaljevanje:
  - + *bind* – želja po avtentikaciji ter ostalih možnih parametrih komunikacije (inačica, ...). Seja je lahko tudi neavtentificirana.
  - + *unbind* – zaključek komunikacije (seje).

19

LDAP – PROTOKOL

- ✘ ukazi, nadaljevanje:
  - + *search* – iskanje posameznih predmetov v bazi. Rezultat odvisen lahko odvisen od tega, ali je odjemalec avtentificiran ali ne.
    - ✘ `ldapsearch -l -D 'cn=foo,dc=bar,dc=com' 'objectclass=posixAccount'`
  - + *compare* – možnost primerjave vrednosti predmeta. Ni potrebno razkriti prave vrednosti predmeta, samo preverjamo enakost. Primerno za gesla in podobno.

20

LDAP – PROTOKOL

- ✘ ukazi, nadaljevanje:
  - + *add* – dodamo predmet v bazo
  - + *delete* – pobrišemo predmet iz baze
  - + *modify* – spremenimo vrednosti prilastkov predmeta
  - + *modify DN* – spremenimo ime predmeta (*rename*)
    - ✘ `ldapmodify -r -D 'cn=foo,dc=bar,dc=com' -W </tmp/user.ldif`

21

LDAP - PROTOKOL

- ✘ ukazi, nadaljevanje:
  - + *abandon* – prekinemo izvajanje zahteve, ki smo jo poslali (lahko prekinemo iskanje in primerjanje ter popravke baze)
  - + *extended* – generična možnost poljubnega dodatnega ukaza

22

LDAP SCHEMA, RAZREDI IN PRILASTKI

- ✘ shema združuje različne predmete in prilastke
  - + uporabljamo lahko tudi vključevalne ukaze (*include*) za poenostavitev modularizacije
- ✘ razredi (*objectClass*) združujejo prilastke
  - + opisani z zapisom ASN.1
  - + so del hierarhije in dedujejo lastnosti starša
  - + določajo obvezne in neobvezne prilastke

23

LDAP SCHEMA, RAZREDI IN PRILASTKI

- ✘ prilastki (*attribute*) opisuje lastnosti
  - + opisani z zapisom ASN.1
  - + na nek način definicija tipa
  - + njihovo udejanjenje (instanciacija) bo dejansko hranila vrednosti
  - + opisujejo tudi sintakso, način primerjave ipd.

24

RAZREDI

```
ObjectClassDescription =
"(" whsp
  numericoid whsp
  ; ObjectClass identifier
  [ "NAME" gdescrs ]
  [ "DESC" gdststring ]
  [ "OBSOLETE" whsp ]
  [ "SUP" oids ]
  ; Superior ObjectClasses
  [ ( "ABSTRACT" /
    "STRUCTURAL" /
    "AUXILIARY" ) whsp ]
  ; default structural
  [ "MUST" oids ]
  ; AttributeTypes
  [ "MAY" oids ]
  ; AttributeTypes
  whsp ")"
```

✘ primer definicije razreda:

```
objectclass (
  2.5.6.2
  NAME 'country'
  SUP top
  STRUCTURAL
  MUST c
  MAY ( searchGuide $
  description )
)
```

25

LDAP IN PODATKI

✘ pri prenašanju podatkov med LDAP strežniki uporabljamo format LDIF:

```
dn: cn=John Doe,dc=example,dc=com
cn: John Doe
givenName: John
sn: Doe
telephoneNumber: +1 888 555 6789
telephoneNumber: +1 888 555 1232
mail: john@example.com
manager: cn=Barbara Doe,dc=example,dc=com
objectClass: inetOrgPerson
objectClass: organizationalPerson
objectClass: person
objectClass: top
```

26

PROGRAMSKA OPREMA

- ✘ na FreeBSD/Linux OpenLDAP
- ✘ strežniški in uporabniški programi:
  - + slapd, slurpd
  - + Idapcomapre, Idapdelete, ...
- ✘ konfiguracijske datoteke v /usr/local/etc
- ✘ več na vajah
  - ✘ *izziv: namestite OpenLDAP na vaš strežnik in ga skofigurirajte*

27

PROGRAMSKA OPREMA

- ✘ uporabniški programi lahko vsebujejo možnost zajema podatkov iz LDAP strežnika
  - + freeradius, avtentikacija na unix-ih, ...

28
